

ਵਿਸਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ

ਲੱਗ ਗਏ ਪੱਤਣ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਆਪਣੀ ਸੀ
ਵਰਨਾ ਤੁਫ਼ਾਨਾਂ ਬੜੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ।
ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਹੈ ਛੱਲਾਂ ਤੇ ਝਨਾਅ ਦੀ
ਕੌਣ ਸੋਚੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤੇ ਕਿ ਹਾਰੇ।

- ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ
+ 91 9417 66386



ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ
 ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਸਰ ਰਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ
 ਸਮੇਤ ਨਵੀਂ ਖੀੜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ
 ਇੱਕ ਉਪਰਾਲਾ। ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਹੀ
 ਅਮੀਰ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਲਾਈਲੱਗਤਾ ਦੇ
 ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਚ ਦੇ ਨਾਲ
 ਵਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ
 ਹਾਂ। ਖੈਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਅਜੇ ਵੀ
 ਵੇਲਾ ਹੈ ਮੌਕਾ ਸਾਂਭੀਏ। ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ
 ਨੂੰ ਸਾਂਭੀਏ, ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ
 ਹੋਏ ਆਓ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ
 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀਏ। ਸਾਡੇ
 ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾ ਗਏ ਨੇ
 ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨਾ ਵੀ
 ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਲਬੂਤ — ਸਰੀਰ

ਬੋਲੀਆਂ — ਮੱਝਾਂ

ਮੰਗੂ — ਮੱਝਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਦਾ ਵੱਗ

ਭੱਤਾ — ਦੁਖਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ

ਪਰਨਾ — ਸਾਫਾ

ਨਸਾਰ — ਛੋਟਾ ਖਾਲ।
 ਆਬੂ — ਮੱਕੀ ਦੇ ਅੱਧ ਭੁੱਜੇ ਦਾਣੇ।
 ਸੀਅ — ਖੇਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਾਹੁਣਾ।
 ਤਰੂਣਾ — ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਝ, ਗਾਂ
 ਦਾ ਮਰਿਆ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ।
 ਭਰੀ — ਪੰਡ।
 ਤੁਆਜ਼ਾ — ਜਿੱਥੇ ਪੱਠੇ ਕੁਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
 ਟਪਾਂ — ਰੋਟੀਆਂ।
 ਭੋਹ — ਮੂੰਗੀ, ਮਸਰ, ਛੋਲੇ ਆਦਿ
 ਦਾਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਫੋਕ।
 ਸਾਨੁ, — ਸੀਢਾ, ਮਾਲੀ।
 ਮੈਰਾ — ਰੇਤਲੀ ਜ਼ਮੀਨ।
 ਭੈਰ ਤਾਜ਼ਾ — ਅਰਬੀ ਘੋੜੀ।
 ਬਸਰ — ਆਦਮੀ, ਮਨੁੱਖ
 ਅਰਬਾਰੀ — ਉੱਠ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ
 ਮੂਨ — ਹਿਰਨੀ
 ਚਤਈ — ਦੋਹਰਾ ਬੇਸ
 ਸਾਹਦੀ — ਗਵਾਹੀ
 ਤਵਾਹ — ਮਤਲਬ
 ਸਬਾਬ — ਪ੍ਰੀਨ

- ਮੋਤਾ — ਸ਼ਾਮ
 ਸਦਾ — ਅਵਾਜ਼
 ਸਰੀਨ — ਚਿੱਤੜ
 ਰੜੀ — ਖੁਲੀ ਜਗਾਹ
 ਗੱਭਣ — ਸੂਣ ਵਾਲੀ
 ਬੇਣੀ — ਦਰਿਆ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ
 ਲਿਆਈ — ਦੁੱਧਾਰੂ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀ
 ਮੱਝ, ਗਾਂ।
 ਬਗੜ — ਬਸਤੀ ਜਾਂ ਠੱਟੀ
 ਨਿਆਣਾ — ਗਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ
 ਪਾਇਆ ਰੱਸਾ, ਜੂੜ
 ਫੰਡਰ — ਜਿਹੜੀ ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਸੁੰਦੀ
 ਨਾ ਹੋਵੇ।
 ਕੁਤਕ — ਮੋਟਾ ਡੰਡਾ।
 ਬੇਰੜਾ — ਇੱਕੋ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਬੀਜੇ ਕਣਕ
 ਅਤੇ ਫੋਲੇ।
 ਬੋੜਵਾਂ — ਖੰਡ ਘਿਓ ਜਾਂ ਸ਼ਕਰ ਯਾ ਕੇ
 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਦਾਰਥ।
 ਤਫਸੀਲ — ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ
 ਲਾਬੀਆਂ — ਮੁੰਜੀ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ
 ਤੋਕੜ — ਜਿਸ ਗਾਂ ਜਾਂ ਮੱਝ ਨੂੰ ਦੁੱਧ
 ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ।

- ਝੋਕਾ — ਬਾਲਣ
 ਚੁੰਬਾ — ਭੱਠ , ਗੁੜ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲਾ
 ਵੱਢੀ — ਰਿਸ਼ਵਤ
 ਬੋਕ — ਬੱਕਰਾ ਜੋ ਖੱਸੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।
 ਕਿੜ — ਹੰਜਸ
 ਧੜੀ — ਪੰਜ ਕਿਲੋ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸੇਰ
 ਪੀਚ — ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਫਿਰਾ
 ਮਾਣੀ — ਦਸ ਮਣ
 ਕਚਰੇ — ਕੱਚੇ ਖਰਬੂਜੇ
 ਸ਼ੀਰ — ਦੁੱਧ
 ਅਬੀਰ — ਗੁਲਾਲ
 ਡਾਬਰ — ਕਰੜੀ ਜ਼ਮੀਨ
 ਆੜ — ਛੋਟਾ ਖਾਲ
 ਡਾਗ — ਮੱਝ
 ਰਾਹਕ — ਮੁਜਰਾ
 ਪੈਂਖੜ — ਘੋੜੀ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ
 ਫੰਗਾ
 ਮੁਸੱਲੀ — ਭੰਗੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਮੁਸਲਮਾਨ
 ਬਰਾਨੀ — ਜਿਸ ਪੈਲੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾ ਲਗਦਾ
 ਹੋਵੇ।
 ਮੱਠਾ — ਅਧਰਿੜਕਿਆ ਦਹੀਂ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ
 -94171 66386.

- ਤੇਲਾ — ਤੇਰੀਏ ਜਾਂ ਸਰੋਂ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਠੋਗ।
- ਪਣਖ — ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਘੋੜੀ ਜੋ ਕੱਪੜਾ ਬੁਣਨ ਵੇਲੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਬਾਂਵਰਾ — ਹਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਫੰਧਾ।
- ਕੁਠਾਲੀ — ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਉਹ ਭਾਂਡਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਨਿਆਰੇ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਫਾਲਦੇ ਹਨ।
- ਫੌਹੜਾ — ਗੋਹਾ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਸੀਦ-ਯੰਤਰ।
- ਪਚਾਧਾ — ਲਾਇਲਪੁਰ ਅਤੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ (ਪਚਾਧ) ਦਾ ਵਸਨੀਕ।
- ਨੇਤਰਾ — ਮਧਾਣੀ ਰਿੜਕਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰੱਸੀ।
- ਡੋਕੇ — ਥਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਵ।
- ਨੇਹੀਂ — ਚਾਟੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਚੌਖਟਾ।
- ਤਾਗੂ — ਕੱਚ ਦੀ ਲਾਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਡੋਰ ਜਾਂ ਧਾਗਾ।
- ਅੰਕੁਸ਼ — ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਕਬੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੁੰਡਾ।
- ਚੌਸਰ — ਸ਼ਤਰੰਜ
- ਕੜ — ਮਧਾਣੀ ਘਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰੱਖਿਆ ਚਾਟੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਚੱਖਣ ਵਰਗਾ ਢੱਕਣ



ਸਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ - 94171 66386.

- ਪਸਮਾ — ਦੁੱਧ ਆ ਕੇ ਬਣਾਂ ਦਾ ਆਕੜਨਾ
ਹਰਨੋਟਾ — ਹਿਰਨ ਦਾ ਬੱਚਾ
ਖਰੂਫ — ਉੱਠ ਦਾ ਜਵਾਨ ਬੱਚਾ
ਖੱਟਰ — ਉਹ ਮੱਲ ਜੋ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰੇ ਅਤੇ
ਜਲਦੀ ਨਾ ਪਸਮੇ।
ਕੁਮੈਤ — ਲਾਖੀ ਰੰਗ ਦਾ ਘੋੜਾ
ਅਬਲਕ — ਡੱਬ ਬੜਬਾ ਘੋੜਾ
ਨੁਕਰਾ — ਚਿੱਟਾ ਘੋੜਾ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ
ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਕਾਲੀਆਂ ਹੋਣ।
ਸਾਇਸ — ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ
ਮਾਂਦ — ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਗੁਫਾ।
ਸ਼ਾਹਬਾਨ — ਉੱਠਾਂ ਵਾਲੇ
ਪੀਨਕ — ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਸਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਸ਼
ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿਣਾ।
ਨਾਹਰਾ — ਬਲਦ ਦੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਨਸਲ
ਬੈੜ — ਖੂਹ ਦਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਚੱਕਰ, ਜਿਸ
ਉੱਪਰ ਮਾਹਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ।
ਬੁੜੀਆ — ਖੂਹ ਦੀ ਚਕਲੀ ਦੇ ਦੀਵੇ।
ਮਸਕੀਨ — ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

ਕੁਲਾਨੀ — ਰੋਸ਼ੋਈ ਵਾਸਤੇ ਕੱਚੀ ਢਾਗੀ

ਲੁਟੈਣ — ਵੱਡਾ ਸ਼ਤੀਰ

ਵਦਾਨ — ਘਣ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਹਥੌੜਾ

ਰਠ — ਗੀਨੇ ਦਾ ਰਸ

ਢੁਊਆ — ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸਿੱਕਾ ਜੋ ਅੱਧੇ ਆਨੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

ਅਕਸੀਰ — ਉਹ ਦਵਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਦੇ ਅਜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਕਸੀਰ — ਕਣਕ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਤਿੱਖੇ ਠਿਠਕੇ।

ਲੱਬੜ ਕੱਟੇ — ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਚਮਚੇ,

ਪਗਾਹ — ਸਵੇਰਾ

ਛਟਾਲਾ — ਬਰਸੀਮ

ਠੇਲੀ — ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਸਹੁਰੇ ਅਰ ਪਹਿਲਾ ਫੇਰਾ

ਤਰੋਜਾ/ਤਰਵੇਂਦਾ — ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਦੂਸਰਾ ਮੁਕਲਾਵਾ ਤੇ ਤੀਸਰਾ ਫੇਰਾ ਤਰੋਜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਨਤ — ਸਰਮਿੰਦਗੀ

ਖਬੀਸ — ਨਾਪਾਕ, ਅਪਵਿੱਤਰ

ਜਾਦਾਂ — ਘੋੜੀ ਦੀ ਧੌਣ ਦੇ ਵਾਲ

ਗੱਦੇ ਖੁਰਕੀ — ਚਾਪਲੂਸੀ।

ਸਰੋਤ ਸਿੱਖ ਸੋਢੀ 94/71 66386.

ਮਿਕਰਾਜ — ਕੈਂਚੀ
 ਕਾਰਖਾਸ — ਜੇਲ,
 ਕੁਪਾਦ — ਖੁੱਟੀ ਗੱਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ
 ਆਬਜ਼ੀ — ਸੀਰੀ, ਜੋ ਸਾਲ ਭਰ ਦੀ
 ਉੱਕੀ ਖੁੱਕੀ ਰਕਮ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ।

ਛੱਟਲੀ — ਸੈਤਲ

ਵਾਹਲ / ਵਹਿਲ — ਅਵਾਰਾ ਜਨਾਨੀ ।

ਮੁਹਰੈਲ — ਮੁਹਰਲੀ

ਗਡਬੈਹਲ — ਛੋਟੀ ਗੱਡੀ

ਕੋੜੇ ਸੋਤੇ — ਕਫੀ ਰਾਤ ਗਈ

ਰੀਨ ਮਜ਼ੂਰ — ਰੀਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ

ਰੀਜ਼ੂਰ — ਬਿਮਾਰ

ਗੜਾਪ — ਨਵੇਂ ਦੁੱਧ ਹੋਈ ਛੋਟੀ

ਵਾਹਰੀ — ਮੁਸ਼ਕੀ ਹੋਈ ਗਾਂ ਮੱਝ

ਥਣ ਤਰੁੱਟ — ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ
 ਦੁੱਧ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਸਕ — ਹੀਲੂ

ਅਨੀਸ — ਯਤੀਮ

ਲੋਗੜੂ ਬੋਗੜੂ — ਪੁਰਾਣੇ ਯਾਰ

ਸਲੁਣਾ — ਰਿੱਝੀ ਹੋਈ ਸਬਜ਼ੀ

ਚੁਲ੍ਹੇ ਵਾਰਿਆ — ਜੋ ਕਦੇ ਬਾਹਰ-ਅੰਦਰ
 ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ
 ਮੁਕਤਸਰ
 94171-66386

ਮੈਤਲ - ਓਤਲ — ਇੱਧਰ - ਉੱਧਰ
 ਘੜਵੇਜੀ — ਘੜੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਚੱਖਟਾ
 ਖੁਮਾਰ — ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ
 ਗਾਡੀ — ਗੱਡਾ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ
 ਮਾਘਾ — ਗਿੱਧਾ
 ਹਰਛਾਣੀ — ਨਾਈ ਦੀ ਗੁੱਛੀ ਜਾਂ ਝੋਲਾ
 ਸਲਵਾਤਾਂ — ਗਾਲਾਂ
 ਸੈਂਖੀਆਂ — ਮੀਟ ਦੀਆਂ ਬੋਟੀਆਂ
 ਚਲਾ — ਖਾਣੀ ਦਾ ਕੱਚਾ ਟੋਇਆ
 ਅੱਖਣੀ — ਮੀਟ ਚਾਵਲ ਦਾ ਪਲਾਠਿ
 ਚਟੜਾ — ਚੋਲਾ
 ਕੋੜਮਾ — ਪਰਿਵਾਰ
 ਨਖੀਸ — ਮਾਲ ਮੰਡੀ
 ਕੜਿਆਲਾ — ਘੋੜੇ ਦੀ ਲਗਾਮ
 ਧਲਿਆਰਾ — ਸ਼ਾਬੂ , ਵੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ
 ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਈ ਰੱਸੀ
 ਸਲੋਟਰ — ਡੰਡਾ, ਕੁਤਕਾ
 ਬਾਰਗਾਹ — ਕਚਹਿਰੀ
 ਕੇਗੂਰਾ — ਮਮਟੀ

ਸ਼ਾਬੂ ਸਿੱਖ ਸੋਚੀ

ਹਾਤਰੀ — ਚੋਰ

ਸੂਕਾ — ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਐਵੇਂ ਦੇ ਫੁਕਾਰੇ
ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ

ਚਰਖਾਬ — ਚਲਾਕ

ਆਬਸਾਰ — ਵਾਛੜ

ਹੁੜਕ — ਤਲਬ

ਰੇਂਦ — ਰੇਜਿਸ਼

ਖਿੱਛ — ਚੋਲਾਂ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰਿਆ ਪਾਣੀ।

ਮੁਨੀਬ — ਮਾਲਕ

ਖੜਖੈਂਚ — ਮੱਲੇ-ਮੱਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਖਿੱਕੜੇ — ਕੱਖੜੇ

ਗੜਾ — ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪੈਂਗ

ਹਾਦੀ — ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ਕ

ਕੋਕਨ — ਜੰਗਲੀ ਸ਼ਾੜੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰ

ਤਿੜ, — ਘਾਹ ਦੀ ਤੰਦ

ਰਜਾਲ — ਨੀਚ, ਕਮੀਨਾ

ਹਮਵਾਰ — ਸਾਥੀ

ਛਨਾਰ — ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਚਲਾਕ ਔਰਤ

ਜਰਾਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਸੋਢੀ

ਛੱਟੀ — ਦੋ ਸੇਰ (ਦੋ ਕਿਲੋ)

ਪਾਹਰੂ — ਪਹਿਰੇਦਾਰ

ਭਿਆਲ — ਸਾਂਝੀਵਾਲ

ਮੰਮਟੀ — ਪੌੜੀ ਤੇ ਛੱਟੀ ਜਗਾਹ

ਗੋ — ਖੇੜ

ਗੁਤਾਵਾ — ਤੁੜੀ ਨੂੰ ਭਿਉਂ ਕੇ ਆਟਾ ਰਲਾ
ਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਚਾਰਾ

ਖਲਿਆਣ — ਖਲਵਾੜਾ, ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ
ਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪੀਠਾਂ।

ਬੰਮਾ — ਲਾਗ

ਗਾਹਣਾ — ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼

ਵਾਹਣਾ — ਖੋਤੀ ਉੱਤੇ ਸਾਮਾਨ ਢੋਹਣ
ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਢਾਂਚਾ

ਮਜ਼ੋਰ — ਮਕਬਰੇ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ

ਕੁੱਟਲ — ਸਰੋਂ, ਤੋਰੀਆ ਗਾਹੁਣ
ਪਿੱਛੋਂ ਬਚੇ ਡੰਡਲ

ਅਧਨ — ਅਮਾਨਤ

ਸਰਕਮ — ਸੰਬੰਧ

ਅਫ਼ਗਾਰ — ਜ਼ਖਮੀ

॥

ਜਗਤਾਹ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ ਕੁੰ

ਪਿੜ — ਅੰਗਣੀ

ਬਹਰਾ — ਇਲਾਕਾ

ਇਲਾਨ — ਦੁਸ਼ਮਣੀ

ਚਿੱਠੀ ਰਸੈਣ — ਡਾਕੀਆ

ਚਵਲ — ਸੋਹਦਾ, ਖੱਚ

ਖਰਾਜ — ਮਜ਼ਦੂਰੀ

ਜੋਗ — ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ

ਬਉਲੀ — ਸੱਜਰ ਸੁਈ ਗਾ-ਮੱਝ ਦਾ
ਦੁੱਧ।

ਝੱਲ — ਜੰਗਲ

ਵਾਂਗਣਾ — ਗਰੀਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇਣਾ

ਪੰਸੇਰੀ — ਪੰਜ ਕਿਲੋ, ਧੜੀ

ਕੁੰਭਲ — ਜੁਲਾਹੇ ਦਾ ਉਹ ਟੋਆ ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੈਰ ਲਮਕਾ ਕੇ ਤਾਣੀ
ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਫੰਧਕ — ਸ਼ਿਕਾਰੀ

ਪਲੇਜਾਂ — ਦਰਿਆਵਾਂ ਕੀਢੇ ਬੀਜੀ
ਸਬਜ਼ੀ।

ਚਿਮਨੀ ਬੋਗਮ — ਅਫੀਮ

- ਖੀਣੀ — ਖਨਦਾਨੀ ਆਦਤ
 ਹਵੇਂ — ਦੰਦ, ਜਾੜ
 ਤਰੋਟ — ਤੋਟ, ਰਾਤ ਦੀ ਘੀਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ
 ਸਵੇਰੇ ਸੁਸਤੀ।
 ਭੁੱਗਾ — ਬੋਥਾ
 ਹਬੀਬ — ਖਿਆਰਾ
 ਚਾਂਗ — ਚੀਕ
 ਝਾਵਾਂ — ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਖੁਰਚਨਾ
 ਭੜੈਲ — ਜਿਅਦਾ ਭਾਂਡੇ
 ਤਰਕਾਲਾਂ — ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਾਂ
 ਸੁਹੜੀ — ਛੇਲਿਆਂ ਦੀ ਛਿੱਲ
 ਕਰੂ — ਕਰਮ (5½ ਫੁੱਟ ਲੰਬਾਈ)
 ਚੋਣੀਆਂ — ਕਪਾਹ ਚੁਗਣ ਵਾਲੀਆਂ
 ਮਕਤਸ — ਮਦਰੋਸਾ, ਸਕੂਲ
 ਅਲੀ ਖੀਜ ਹੋਣਾ — ਭੱਜ ਜਾਣਾ
 ਧੋਂਸ — ਧਾੜ
 ਕਨੀਜ — ਨੌਕਰਾਣੀ
 ਸੈਫੀ — ਮਾਲਾ
 ਹੇਲ — ਹਮਲਾ
 ਖਰਣਾ — ਖਾਨਦਾਨ

ਸਰਗਤਾਰ ਸਿੱਖ ਸੋਢੀ

ਮੁਫੀਦ — ਮੁਨਾਫਾ

ਮਸ਼ਕੂਰ — ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ

ਤਿਮਾਹੀ — ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ

ਛਿਮਾਹੀ — ਛੇ ਮਹੀਨੇ

ਗੀਦੀ — ਤਰਖੋਕ

ਕਾਮ — ਖੱਠਿਆਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਢੇਰੀ

ਸਿੱਡਾ — ਸਿਰੜ

ਕੁੜ — ਤੰਗਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੱਚੀਆਂ ਇੱਟਾਂ
ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਛੱਤ ਦੇ ਬਣਾਏ ਦਲਾਨ।

ਚਟੜਾ — ਚੇਲਾ

ਤਈ ਬੰਨ — ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਹੀ।

ਹੱਥਲ — ਉਹ ਗਾਂ, ਮੱਝ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇੱਕ
ਨੂੰ ਹੀ ਦੁੱਧ ਚੋਣ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਭੋਹਗਾ — ਤ੍ਰਿੰਜਣ

ਟੀਂਡਾ — ਕਪਾਹ ਖਿੜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਲੱਗਿਆ ਬੀਜ

ਡਾਂਡੇ ਮੀਂਡੇ — ਆਮ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਟੇਡੇ
ਵਿੰਗੇ ਰਸਤੇ ਜਾਣਾ।

ਬਾਂਗੜ — ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਜੀਂਦ, ਹਾਂਸੀ ਅਤੇ
ਹਿਸਾਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ

ਤਸਕੀਨ — ਤਸੱਲੀ
 ਤੋਹੀਨ — ਬੇਇਜ਼ਤੀ
 ਹਮਵਾਰ — ਸਾਥੀ
 ਬੁਹਣੀ — ਬੰਮੀ
 ਫੇਰਵਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ — ਬੇਇਤਬਾਰ ਆਦਮੀ
 ਕੋਰੜੂ ਮੋਠ — ਨਿਰਦਈ
 ਗਾਲਬ — ਜ਼ੋਰਾਵਰ
 ਗਾਫ਼ਲ — ਬੇਖਬਰ
 ਗੀਦਾ ਆਂਡਾ — ਭੈੜੀ ਆਲਾਦ
 ਇਲਗਾਮ — ਲੋਟੇਬਾਜ
 ਮੁਸੱਦੀ — ਕਲਰਕ
 ਫਾਂਗ — ਖਰਬੂਜੇ ਦੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਫਾੜੀ
 ਖੰਨਲੀ — ਤੇਲੀ ਦਾ ਉਹ ਕੱਪੜਾ ਜੋ ਉਹ
 ਕੋਹਲੂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਹੈ
 ਭਰੋਟਾ — ਛੋਟੀ ਪੰਡ
 ਵਲਹੋਹੀ — ਤੋੜੀ
 ਛੱਲੇ — ਮੱਕੀ ਦੇ ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਦਾਣੇ ।
 ਖਿੱਲਾਂ — ਛੇਲਿਆਂ ਦੇ ਭੁੱਜੇ ਦਾਣੇ ।
 ਜੁਰਕਾ — ਹਿੰਮਤ
 ਲੇਸਤੀ — ਸੁਸਤੀ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖੀ

ਤੋਬਰਾ — ਉਹ ਬੈਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੋੜਾ
ਦਾਣੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਬੂ — ਕਣਕ ਦੇ ਕੱਚੇ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ।

ਫਾਨਸ — ਘਰ ਦਾ ਜੋੜ ਜੁਗਾੜ

ਵਲੇਵਾ — ਘਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਮਾਨ

ਭੁੰਬਰਾਂ — ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਬੋੜਾ-
ਬੋੜਾ ਨੱਚਣਾ।

ਰਾਂਦ — ਲਗਾੜਾ

ਭਸੂੜੀ — ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਲੰਜਟ

ਮਮੋਲੀਆਂ — ਨਿੰਮ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਬੀਜ

ਚਾਪੜ ਚੁੱਲ੍ਹਾ — ਮੋਟਾ ਆਦਮੀ, ਬਦਸ਼ਕਲ

ਨੜੋਆ — ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਰਥੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਹੇ
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ।

ਵਰੀਣਾ — ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਸਾਲ ਖਿੱਛੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ

ਗੋਤਾ ਨਿਵਾਣਾ — ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਅਫਸੋਸ
ਕਰਨ ਜਾਣਾ।

ਛੱਟੜ — ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਔਰਤ

ਲੀਖ — ਸੁੰਦਰੀ ਦਾ ਆਂਡਾ

ਧੱਖ — ਸੁੰਦਰੀ ਦਾ ਬੱਚਾ

ਮੁੰਨਾ — ਇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਹਲ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਰੇ ਹਲ ਦੋਖਾਸੀ ਅਤੇ ਉਲਟਾਵੇਂ ਹੋਣ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲੀ ਹਲ ਫੜ ਕੇ ਵਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘਾਣੀ : 1. ਮਕਾਨਾਂ, ਕੰਧਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਚਿਠਾਈ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਘਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਾਰ। 2. ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਕਢਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘਾਣੀ ਕਢਵਾਉਣਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੋਤਰਾ — ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜੋਤਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰਨਾਲੀ — ਜਦੋਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਾਖਸ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਹਲ ਨੂੰ ਖੁੱਠਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਲੀ ਉੱਤੇ ਲਟਕਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰਨਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਹਲ — ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣ ਸਮੇਂ ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਭੋੜਾ ਦੇ ਕੇ ਜਗਾ ਨੂੰ ਘੇਰਣਾ। ਰਾਹਲ ਦੀ ਚੌੜਾਈ 10-12 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕੱਦੂ ਕਰਨਾ — ਝੋਨਾ / ਜੀਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਘਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਲ ਵਾਹੁਣਾ।

ਕੜਬ:- ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਬਜਰੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਡੁੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਟਾਡੇ ਬਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੜਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖੱਬੜ:- ਕਣਕ ਦੀ ਪੀੜ ਬੀਨਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾੜ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰੱਸਾ

ਖਲੀ:- ਛੇਲਿਆਂ, ਮੂੰਗੀ, ਮਸਰ ਆਦਿ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਵੱਢ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਛੋਟੀਆਂ - ਛੋਟੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ।

ਚਿਖਰ:- ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਰਲੀ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਪੱਠੇ।

ਸਾਟ:- ਕਣਕ ਰਾਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਾਣੇ ਜੋ ਘੁੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਚ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਫਲਿਆਰ:- ਸੌਂ, ਤੇਰੀਆ ਦੇ ਦਾਣੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਖਾਲੀ ਫਲੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਿਆਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਫਲਾ:- ਕਣਕ ਰਾਹੁਣ ਸਮੇਂ ਬਲਦਾ ਦੇ ਪਿਛੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਭਾਰੀ ਸ਼ਾਫਾ ਜੋ ਕਣਕ, ਜੋ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ।

ਖਲਵਾੜਾ :- ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ
ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਢੇਰ।

ਠੱਕਾ :- ਪਾਣੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦਾ
ਬੰਨ ਬਣਾਉਣਾ।

ਧੜ :- ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਭੁੜੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ
ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਲਿਪਣਾ। ਰਾਹੁਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਕਣਕ ਨੂੰ ਤੰਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ
ਤੇ ਦਾਣੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਭੁੜੀ ਵੱਖਰੀ।
ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧੜ ਉਡਾਉਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ
ਸੀ।

ਵਿੜੀ :- ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਸ
ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ।

ਕਰੰਡ :- ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੋ
ਦਿਨ ਹੋਏ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿੱਕੀਆਂ - ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਣੀਆਂ
ਪੈਣ ਨਾਲ ਉੱਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਤ ਬੰਨ੍ਹ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰੰਡ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗਿਰੜੀ :- ਇਹ ਵੱਤਰ ਖੁਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ
ਭਰ ਤੋਂ, ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਧੁੱਪ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ
ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ
ਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੇਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੋਲਾਂ : - ਅੱਧ ਖੱਕੇ ਛੇਲਿਆਂ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ (ਫਲਾਂ) ਨੂੰ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਭੁਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛਿਲਕੇ ਸਮੇਤ ਜੋ ਦਾਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਹਰ : - ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਬਿਠਾਉਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕੱਕੇ : - ਗੁੜ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਕੇ ਭੇਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਧਾ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਕਿਸੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਕੱਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੰਡ, ਘਾਂਵਾਂ, ਡੋਹਰਾ : - ਗੰਡ, ਇੱਕ ਚੌਰਸ ਲੱਕੜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪਰਤ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗੁੜ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਾਂਵਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਗੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੜਾਹੇ ਵਿੱਚ ਫੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡੋਹਰਾ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੀ ਛੋਟੀ ਵਾਲੀ ਕੋਲੇ ਵਰਗਾ ਬਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁੜ ਕੜਾਹੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਕਾਲ - ਜਦੋਂ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਸਾਨ ਪਾਣੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਪਾਣੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ/ਖਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ^{ਕਿਆਏ} ਨਕਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਸ਼ੱਟਣਾ :- ਹਲ ਵਗੈਰਾ ਵਾਹੁੰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਬਲਦ ਦਾ ਜਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਧੌਣ 'ਤੇ ਜਖ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਦ ਮਸ਼ੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਗੱਭਰੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਜਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਣ ਤੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਵਲ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੜ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਸ਼ੱਟਿਆ ਗਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੱਛੀਆਂ-ਛੋਈ :- ਗੀਨਾ ਛਿਲਦੇ ਸਮੇਂ ਆਗ ਉਤਰਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਸੁੱਕੇ ਆਗਾਂ ਨੂੰ ਛੋਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਸਾਗ ਰਸ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਪੀੜਿਆ ਹੋਇਆ ਗੀਨਾ ਪੱਛੀਆਂ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਛੀਆਂ ਸੁਕਾ ਕੇ ਬਾਲਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੰਗਣੀ-ਖਿੜ :- ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਬੋਹਲ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜੇ ਬਾਕੀ ਦਾਣੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਕੰਮੀ ਹੁੰਡ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗਣੀ ਖਿੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੇਹੜ :- ਜਦੋਂ ਫਸਲ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗਾਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਫਸਲ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਖਿਲਰੀ ਹੋਈ ਫਸਲ ਤੇ ਘੁਮਾ ਕੇ ਮਸਲ ਕੇ ਮੇਹੜ ਪਾ ਕੇ ਦਾਵੇ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਖੱਬੀ :- ਖੋਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਹੇਠਲੀ ਵਰਾਫ ਨੂੰ ਪਾਈ ਗਈ ਹੱਸੀ।

ਖਰਾਸ :- ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਖਾਣ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਖੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਆਟਾ ਚੱਕੀ (ਖਰਾਸ) ਵੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਖਰਾਸ ਜੌਣ (ਜੌੜਨ) ਲਈ ਵਾਰੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਟੇ ਦੀ ਪਿਸ਼ਾਈ ਵੱਜੋਂ ਭਾੜਾ ਆਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਘੋੜਾ ਕਾਜੇ :- ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਮੂੰਹ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਗਾਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਾਠੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਹੈ।

ਪਾੜਛਾ :- ਪਰਨਾਲੇ ਵਰਗੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ, ਘੱਟੇ ਕੁਤਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤੇ ਇਸ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਫੁੱਗ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੜੋਪੀ :- ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਤੌਲ ਲਈ ਸੌਹੇ ਦੇ ਬਰਤਨ ਬਣ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਦੋ ਸੌਹ ਤੌਲ ਵਾਲੇ ਬਰਤਨ ਨੂੰ ਪੜੋਪੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪਾਈ :- ਚਾਰ ਸੌਹ ਤੌਲ ਵਾਲੇ ਬਰਤਨ ਨੂੰ ਪਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮਾਹਲ :- ਸੂਤ ਦਾ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਗਾ, ਜੋ ਪਟੇ ਵਾਂਗ ਚਰਬੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਤੱਕਲੇ ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੱਕਲਾ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ।

ਅੱਡਾ :- ਚਾਰ ਪਾਇਆਂ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਗ ਚੱਖਟਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਤਾਣ ਤਣ ਕੇ ਦਰੀਆਂ ਬੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੋਕਾ :- ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਖੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਟਿੰਡਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੂਹਾਂ ਤੇ ਭੋਵੀ ਨਾਲ ਲੱਜ ਬੰਨ ਕੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਗ ਬੋਕਾ (ਬੋਲਾ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10-12 ਮਣ ਪਾਣੀ ਪੈਂ ਜਾਵੇ, ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚ ਕੇ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮਸ਼ਕ :- ਇਹ ਚਮੜੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਕੀ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਧੜਵਈ :- ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਲੋਕ ਖਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਫਸਲ ਖਰੀਦਦੇ ਸਨ। ਦਾਣੇ ਤੋਲਣ ਲਈ ਖਿੰਡ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਆਪਣੀ ਤੋਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਦਾਣੇ ਤੋਲਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਧੜਵਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਤਾਣਾ - ਪੇਟਾ :- ਦਰੀਆਂ, ਖੇਸ, ਚਾਦਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਬੁਣਾਈ ਸਮੇਂ ਲੰਮੇ ਦਾਅ ਸੂਤ ਦੀਆਂ ਜੋ ਤੰਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਦਾਅ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਮੂਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੇਟਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਚੱਕ :- ਖੂਹ ਖੁੱਟਣ ਸਮੇਂ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਖੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਲੱਕੜ ਦਾ ਇੱਕ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੱਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰੱਖ ਕੇ ਉੱਪਰ ਚੁਣਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਕ ਦੇ ਬੱਲਿਓ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੱਕ ਘੁਮ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਹੋ ਚੁਣਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਲਿਓ ਹੋਰ ਮਿੱਟੀ ਖੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਚਿਵੀ ਹੋਈ ਕੰਧ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਸਿਰਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੂਹ ਚੋਏ ਤੱਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਰਾ - ਛੱਟਾ :- ਹਲ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਲੰਮੀ ਨਾਲੀ (ਧੋਰ) ਵਿੱਚ ਬੋੜੇ ਬੋੜੇ ਦਾਣੇ ਘ ਕੇ ਬੀ ਕੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੇਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਛੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਛੱਟਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਰਦਾਨੀ :- ਦੇਸੀ ਸ਼ਹਾਬ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਭਰੋਮੀ ਉੱਤੇ ਬੱਲਿਓ ਕੱਚੀ ਕਰਕੇ ਜੋ ਘੜਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਚੱਖਣੀ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਘੜੇ ਨੂੰ ਮਰਦਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਲਾਹਣ :- ਗੁੜ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕ ਸੁੱਕੇ ਦਾ ਘੋਲ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸ਼ਹਾਬ ਬੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਹੋਵੇ ਨੂੰ ਲਾਹਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲਾਕੜੀ : — ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇੱਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਵੱਢਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਹਿ ਬੰਦੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਪਾਈ ਖਿਆਉਣ ਤੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਕੜੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਕੜੀ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਚੀਜੀ : — ਮਾਂ-ਪਿਓ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਜੋ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੀਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਕੋੜ ਚਿਕੜੀ : — ਮਕਾਨ ਦੀ ਛੱਤ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਪਰ ਬੋੜਾ ਸਫਕੜਾ ਖਲਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਉੱਪਰ ਪਤਲਾ ਪਤਲਾ ਤੂੜੀ ਮਿਲਿਆ ਗਾਰਾ ਵਿਛਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋੜ ਚਿਕੜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੱਖਰ : — ਬਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਅੱਜਕੱਲ ਟਾਇਲਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਖਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਕਾਠ ਮਾਰਨਾ : — ਲੱਕੜ ਦੇ ਸਿਕੰਜੇ ਵਿੱਚ ਲੱਤ ਫਸਾ ਕੇ ਜਿੰਦਗ ਮਾਰਨਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਰੜੀ ਸਜਾ ਆਮ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਗੁੱਤ ਵੰਡ : — ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਤ ਵੰਡ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੱਗ ਵੰਡ : — ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੱਗ ਵੰਡ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕੋੜ ਚਿਕੜੀ

ਮਝੇਰੂ :— ਚਰਖੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਰਗੇ
ਪਹੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਗੋਲ ਲੱਕੜ ਦਾ ਇੱਕ
ਗੁਟਕਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੱਠ ਚਲਦੀ ਹੈ।

ਖਰੀਬੜ !— ਚਰਖੇ ਦੇ ਦੋ ਗੋਲ ਪਹੀਏ, ਜਿਸ
ਉਪਰੋਂ ਮਾਹਲੂ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਹੀਏ ਛੋਟੀਆਂ
ਛੋਟੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਬੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਨੀਆਂ — ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ
ਲਈ ਕਣਕ ਦੇ ਨਾੜ ਨੂੰ ਹੀ ਭਿਓਂ ਕੇ ਤਿਆਰ
ਕੀਤਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੱਬੜ।

ਪੱਲੀ :— ਮੋਟੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚਾਦਰ ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਪੱਠੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜਕੱਲ ਖਾਦ ਦੇ
ਖਾਲੀ ਗੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਪੱਲੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਨਵੀ !— ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਤਵੀਤ
ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ
ਤੱਬੀ। ਗੁਟਕੇ ਵਰਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਗਾਖ ਕਰਕੇ
ਤਵੀਤ ਪਾ ਕੇ ਲੱਕੜ ਦੀ ਗੱਟੀ ਨਾਲ ਬੰਦ
ਕਰਕੇ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਗਾਨੀ ਦੇ ਮਣਕੇ ਵਾਂਗ ਪਰੋਕੇ
ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗਲ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਟੋਕਾ ਮੁੱਢੀ !— ਜਦੋਂ ਪੱਠੇ ਕੁਤਰਨ ਲਈ
ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਕਾਢ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਤੇ ਪੱਠੇ
ਲੱਕੜ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਰੇ ਜਿਹੇ ਮੁੱਢ ਤੇ ਫੁੱਕੇ
ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸਗਤਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਢੀ

ਸੰਘਾ :- ਮੰਜੇ ਦੀ ਬੁਢਾਈ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਖਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਵਾਹ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੱਸੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਸੰਘੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੰਜੀ ਦੀ ਦੋਹ ਕੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੱਥਰੀ — ਜਦੋਂ ਦਾਤਰੀ ਨਾਲ ਕਣਕ ਵੱਢਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਢਾ ਕਣਕ ਵੱਢ ਕੇ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੱਥਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੱਕੜੇ :- ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਸੱਥਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੱਕੜੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟੋਟੀਆਂ, ਮੱਟੀਆਂ :- ਗੰਨਾ ਬੀਜਣ ਸਮੇਂ

ਫੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੋਰੀ ਤੇ ਗੰਢ ਜਾਂ ਸੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਪਣ ਲਈ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਟੋਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੋਰੀ ਤੇ ਗੰਢ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਤੋਂ ਗੰਨਾ ਛੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਟੱਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਘ :- ਕੋਠਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਪਰ ਚਾਨਣ ਲਈ ਰੱਖੀ ਜਗ੍ਹਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਨਾਜ ਸੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕੋਠੇ ਉੱਪਰ ਧੁੱਪੇ ਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੀਂਹ ਆਦਿ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਦਾੜ੍ਹੇ ਇਸ ਮੱਘ ਦੇ ਰਹੀਂ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਅਰੋੜੀ ਛੱਤ :- ਵਿੰਗੇ ਟੋਢੇ ਡੋਢੇ ਅਤੇ ਕੱਖਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ।

ਅੰਨਾ ਖੂਹ :- ਪੁਰਾਣੇ, ਬੇ ਅੰਬਾਦ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚਲੇ ਉਹ ਖੂਹ ਜੋ ਉਪਰੋਂ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਘੇਰਾ ਵਲ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ, ਉੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਅੰਨਾ ਖੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਖੂਹ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਟੱਪਦੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਖੂਹ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਪੂਰਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਪਰ ਕੱਖ ਕਰਨੇ, ਲਾੜ-ਬੂਟ ਉੱਗ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

ਧੇਲਾ - ਚੁਆਨੀ :- ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਪਈਆ 16 ਆਨਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਨੇ ਵਿੱਚ 4 ਪੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਅੱਧ ਧੇਲਾ, ਧੇਲੇ ਦਾ ਅੱਧ ਦਮੜੀ, ਅੱਠ ਆਨਿਆਂ ਦੀ ਧੇਲੀ ਜਾਂ ਅਠਿਆਨੀ ਅਤੇ 4 ਆਨਿਆਂ ਦੀ ਚੁਆਨੀ।

ਟੱਪ :- ਥੀਮੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਛੱਤਿਆ ਵੱਡਾ ਗੋਲ ਛੱਪਰ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਬੈਠਕਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਇੰਗ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੀਡਰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟੱਪ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸ਼ਰੂਟਾ :- ਕਿਲੇ ਦੀ ਕੰਧ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਫਸੀਲ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਮੋਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਪੱਕਾ ਸਮਾਂ — ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਕਾਂ - ਅੱਖ ਨਿਕਲਦੀ ਰੋਵੇ, ਕੜਕਦੀ ਯੁੱਧ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤੂਤਾਂ - ਖਰੇਤਾਂ ਦਾ 'ਪੱਕਾ ਸਮਾਂ' ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੇਠ - ਹੜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਆਮ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਤੁੱਟੀ :- ਕਾਹਲ, ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਹਲੀ ਕਰਨੀ।

ਪੱਕਾ ਮਿੱਠਾ :- (ਖੰਡ) ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੜ੍ਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਿ ਭਗਤ ਸਮੇਂ ਹੀ ਖੰਡ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਗੁੜ੍ਹ ਦੀ ਚਹ ਜਾਂ ਕੜਾਹ, ਚੌਲ ਬਣਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਮਿੱਠੇ ਵਾਲਾ (ਖੰਡ ਵਾਲਾ) ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਖਾਸ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਦਸੇ - ਗਿਆਰੀ : ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮੇਂ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ 'ਦਸ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ' ਵਾਖਸ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਸੇ - ਗਿਆਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸੁੱਬੜ :- ਸਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਾਤਾਂ (ਵੱਡੇ ਕਮਰਿਆਂ) ਜਾਂ ਠੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਂਡਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪੱਲੜ ਜਾਂ ਸੁੱਬੜ ਤਾਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਥੁਈ :- ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਖਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਥੁਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭੋਥਾ :- ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਧਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਟੁੰਗ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟੁੰਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਕੱਪੜਾ ਲਮਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੱਬ ਜਾਂ ਭੋਥਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਲਾਠੂ :- ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀ ਚੋਰ ਤਾਂ ਸ਼ੰਨ ਵਗੈਰਾ ਲਾ ਕੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਣ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਬਿੜਕ ਲੈਣ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਾਠੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੰਗੀ ਖੁਰੀ :- ਜਿਸ ਚੋਰ ਦੀ ਖੈੜ ਸਿਆਈ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੰਗੀ ਖੁਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵੇਹਰੂ ਬਦਮਸ਼ :- ਉਹ ਚੋਰ ਜਾਂ ਵੈਲੀ ਜੋ ਖੁਲਿਸ ਦੀ ਕੁੱਟ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਮੰਨੇ।

ਵਾਹਰੂ ਢੋਲ ! ਜਦੋਂ ਖਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕੂ / ਲੁਟੇਰੇ ਆ ਵੜਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇ ਖਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਮਦਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋ ਢੋਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਹਰੂ ਢੋਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁੱਦੜ ! - ਖਾਟੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਰੀਬਾਂ / ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਲੋਫ਼।

ਪਰੰਦਰ :- ਜਦ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਖਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਕੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨੇਜਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ (ਸਹੁਰਾ ਪੱਖ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਘਰ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਅੰਗਰ ਦੀ ਪਤ ਦਾ ਉਹ ਰਾਖਾ ਨਵਾਂ ਘਰ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਤਰੇਆ ਖਿਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਪਤ ਦਾ ਰਾਖਾ, ਉਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਰੰਦਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਘੜੋਰ ! - ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਅੰਗਰ ਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ (ਕੱਢ ਕੇ) ਲੈ ਆਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੱਚਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਘੜੋਰ ਨੂੰ ਘੜੋਰ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸੌਕਣ ਮੋਹਰਾ :- ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਵੀਤ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸੌਕਣ ਦਾ ਬਿੰਬ ਉਕਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਸੌਕਣ ਮੋਹਰਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਹਿਮੀ ਰਸਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਹੁਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸਿਓਂ ਵਸਤਰ, ਗਹਿਣੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੋਗਾਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਕਣ ਮੋਹਰੇ ਨੂੰ ਛੁਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮਰੀ ਹੋਈ ਸੌਕਣ ਦੀ ਖੂਹ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਧਰੇਲ: ਉਹ ਔਰਤ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦੀ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਮਰਾਂ ਵੱਧੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਕਰੇਵਾ:- ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਹ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਚਿਉਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਕਰੇਵੇ ਵੇਲੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਕੰਨੀਆਂ ਖੀਲੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਰੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਜਲ ਫੁੱਲ:- ਨਾਰੀਅਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਨਾਰੀਅਲ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿੱਟਾ ਫੁੱਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਉੱਜਲ ਫੁੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਲੋਹਾ ਦੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਮਿੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੜਕੇ ਦੀ ਖੈਦਾਇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਜਲ-ਫੁੱਲ ਖਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (ਕਾਵਿ - ਰੂਪ)
ਵਿੱਚਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ -

ਓਟ — ਆਸਰਾ, ਪਨਾਹ

ਉਜਰਖਾਹੀ — ਮੁਆਫ਼ੀ ਚਾਹੁਣ ਦਾ ਭਾਵ

ਉੜਦ ਬਜ਼ਾਰ — ਛਾਉਣੀ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ

ਅਬਲੀਸ — ਸ਼ੈਤਾਨ

ਆਹਲੱਕ — ਸੁਸਤੀ

ਆਇਣਾ — ਭੜੋਲੇ ਦਾ ਮੂੰਹ

ਆਰਸੀ — ਸੀਸ਼ਾ

ਅਖੱਟੜਾ — ਕਰੜਾ

ਅੱਵਲ — ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ

ਔਲੀਆ — ਵਲੀ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ

ਅੰਬੀਆਂ — ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਇਬ, ਨਬੀ
ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ

ਇਲਹਾਨ — ਸੁਰੀਲੀ ਅਵਾਜ਼

ਇਬਾਦਤ — ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ

ਏਮਲੀ — ਖੁਸ਼ਖਤ ਲਿਖਾਈ

ਸਾਰ — ਖਬਰ

ਸੁਲਾ — ਸਰਾਬ

ਸਮਤਾਈ ਸੋਢੀ
9417166386

ਸੇਲੀ — ਲੋਕ ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਪੇਟੀ

ਸਿਆਕ — ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਕਾਇਦੇ

ਸਰਵਰ — ਸਰਦਾਰ, ਸਰੋਵਰ, ਤਲਾਅ

ਸਦਾ — ਸਿਫਤ

ਸੱਦ — ਅਵਾਜ਼

ਸੈਨ — ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਸਰਖੋਸ਼ — ਖਰਦਾ, ਢੱਕਣ

ਸ਼ ਹਾਕ — ਅਵਾਜ਼

ਹੁਬ — ਖਿਆਰ, ਸ਼ਰਧਾ

ਸਾਰ — ਲੋਹਾ [ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 40
ਕਿਲੋ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਤਪਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ
ਬਾਰ ਵਾਰ ਤਪਾ ਕੇ ਜਦ ਇੱਕ
ਕਿਲੋ ਲੋਹਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ
ਖੱਕੇ ਲੋਹੇ (ਇਸਖਾਤ) ਨੂੰ ਸਾਰ ਕਿਹਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿੱਚ
ਦੁਰਗਾ ਕੋਲ ਸਾਰ ਦੀ ਭਗੋਤੀ
ਸੀ]

ਸਰੀਨ — ਚਿੱਤੜ

ਸ਼ਹਾਬ — ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ

ਸਤਰਾਣ — ਤਾਕਤ

ਸਫ਼ਾ ਨਘੋਰੀਆਂ — ਮਾਛੇ ਕੰਮ

ਸੰਗ — ਖੱਬਰ

ਸਮਝਾਓ ਸੋਢੀ
9417166386

ਸੀਧਾ — ਕੱਚਾ, ਖੁਸ਼ਕ ਰਾਸ਼ਨ
 ਸੰਮੀ — ਹਲਕਾ ਚੁਸਤ ਨਾਚ
 ਸਾਖ — ਖੇਤੀ
 ਸੁਤਰ — ਉਠ
 ਸੰਸਾ — ਫਿਕਰ, ਸ਼ੱਕ
 ਸਖਨ — ਗੱਲ ਬਾਤ
 ਸਿਆਹ ਸ਼ਬ — ਕਾਲੀ ਰਾਤ
 ਸਿਫਲਵਈ — ਘਟੀਆਪਣ
 ਸਗ — ਕੁੱਤਾ
 ਸਤ — ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ
 ਸੱਖਣਾ — ਖਾਲੀ
 ਸੁਫਾ — ਦਲਾਨ
 ਸ਼ਾਲਾ — ਰੱਬ ਕਰੇ
 ਸਿਹਰ — ਜਾਦੂ
 ਸਿਰੋਖਾ — ਸਿਰ ਤੋਂ ਧੈਰਾਂ ਤੱਕ ਮਾਣ
 ਦਾ ਲਿਬਾਸ
 ਸਾਇਤ — ਘੜੀ ਖਲ
 ਸ਼ਾਂਘਰ — ਢੋਲ
 ਸਿੱਕ — ਅਹਿਸ਼
 ਸ਼ਬਰੋਜ — ਦਿਨ ਰਾਤ

ਸਮਤਾ/ਸਮਤਾ
 95171 66386
 ਸੰਖੀ

- ਉਦਮਤ — ਮਸਤ, ਹੈਰਾਨ
- ਉਸੀਰੀ — ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੁਝਨਾ, ਸੜ੍ਹਣਾ।
- ਉਸਟੰਡ — ਚਲਾਕ, ਲੂਠਾ
- ਉਦਮਾਦ — ਨਸ਼ਾ
- ਉਮਦਾਦ — ਚਾਹ, ਉਮੰਗ
- ਉਮਾਹ — ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ
- ਅਕਬਤ — ਅਖੀਰ
- ਅਕਰਾ — ਕੀਮਤੀ
- ਆਲਮ — ਜਹਾਨ
- ਅਜ਼ਮਤ — ਵਡਿਆਈ
- ਆਸੀ — ਗੁਨਾਹਗਾਰ
- ਅੱਤਣ — ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਫਲ
- ਐਵਾਨ — ਡਿਉੜੀ
- ਇਆਲੀ — ਆਜੜੀ
- ਇਅਤਕਾਦ — ਯਕੀਨ
- ਆਕਬਤ — ਅੰਤ
- ਅੱਲੀਆਂ — ਕਿਨਾਰੀਆਂ
- ਅਹਿਦੀ — ਖਿਆਦਾ
- ਅਰਬੇਲੀਆਂ — ਮੁਟਿਆਰਾ

ਮੁਕਤੀ
9417166386

ਉਸਨਾਕ	—	ਸ਼ੌਕ ਵਾਲੇ
ਅਗੋਬ	—	ਤੁਫ਼ਾਨ
ਅਬਾਰ	—	ਹੱਸਾ ਤੁੜਾ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਸੂ
ਹੱਸ	—	ਲਾਲਚ, ਚਾਹ
ਹੀਲਤ	—	ਆਦਤ
ਹੋਕਰੇ	—	ਲਲਕਾਰੇ
ਹੇੜੀ	—	ਸ਼ਿਕਾਰੀ
ਹਠ	—	ਜਿਦ
ਹਜੂਬ	—	ਪਰਦਾ
ਹੀਜ	—	ਹੀਜੜਾ, ਖੱਸੀ
ਹੂਲਾਂ	—	ਠੰਢੇ ਸਾਹ ਭਰਨੇ
ਹਮਦ	—	ਸਿਫ਼ਤ
ਕਾਬਾਂ	—	ਫ਼ਮਕਾਂ
ਕੁਤਕਾ	—	ਘੋਟਲਾ
ਕਿਬਰ	—	ਹੀਕਾਰ
ਕੁੱਢਣ	—	ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਭੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਆਹ ਕੁੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸੀਦ
ਕਲੂਬ	—	ਦਿਲ
ਕਾਸੜੇ	—	ਭਾਂਡੇ
ਕੀਡ	—	ਖਿੱਠ
ਕੋੜਮਾ	—	ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਸਮਤਾਰੀ ਸ਼ਖੀ
9417166386

- ਕਸਦ — ਇਰਾਦਾ
 ਕਲਬੂਤ — ਸਰੀਰ
 ਕਾਮਲ — ਪੂਰਾ
 ਕਲਹ — ਫਰੇਬ
 ਕਸਫ — ਕਰਾਮਾਤ
 ਕੋਟ — ਗੜ, ਕਿਲਾ
 ਕੁੰਦੀ — ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਵੱਟ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ
 ਜੀਤਰ
 ਕਾਵਸ — ਦੁਸ਼ਮਣੀ
 ਕਾਣ — ਸ਼ਰਮ, ਪਰਵਾਹ
 ਕਾਂਗ — ਦੁਹਾਈ, ਪਾਹਰਿਆ
 ਕਲਾ — ਲਗਝਾ
 ਕੁਲੱਛਣੀ — ਭੈੜੇ ਲੱਛਣ ਵਾਲੀ
 ਕੱਤਾਲ — ਤਲਵਾਰ
 ਕੁਫਲ — ਜ਼ਿੰਦਗਾ
 ਕੈਫ — ਨਸਾ
 ਕਾਂਦ — ਅੰਗਾਰੀ
 ਕਾਰੇ ਹੱਥੀ — ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ
 ਕੱਕੜ — ਕੱਚਾ ਤੰਬਾਕੂ
 ਕਨਕੂਤੀਆਂ — ਮਾਲ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਉਹ
 ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਖੜੀ ਫੁਸਲ
 ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਹਿਬ ਸੇਖੀ
 9417166386

ਕੜਮਾ — ਮੰਦ ਭਾਗਾ
 ਕੱਚਾ ਸੀਰ — ਕੱਚਾ ਦੁੱਧ
 ਕਿਬਰ — ਗਰੂਰ
 ਕਰਮ — ਮਿਹਰਬਾਨੀ
 ਖੁਕ — ਸੂਰ
 ਕੰਬੋਲੀ — ਸੂਠਾ
 ਖਿਆਨਤ — ਧੋਖਾ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ
 ਖਾਰ — ਕੀਡੇ
 ਖੈਰ — ਭਲਾਈ
 ਖਾਸੀ — ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ
 ਖੋਰੀਆਂ — ਖੁਰਲੀਆਂ
 ਖੁਮਾਰੀ — ਮਸਤੀ
 ਖਰਖੱਸ — ਸ਼ਗੜਾ ਜਗਤਾਰ ਮਿੱਧ ਜੋਖੀ
 ਖੋਲੀਆਂ — ਮਾਲ ਡੰਗਰ 94171 66386
 ਖੜ ਦੁਬੀ — ਖੜੀ ਪੁੰਛ ਵਾਲੀ
 ਕਛ ਪਵਾਉਣਾ — ਮਿਣਤੀ ਕਰਨੀ
 ਖਾਕੀ — ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਿਆ
 ਹੋਇਆ
 ਗੌਹਰ — ਮੋਤੀ
 ਗੁਲਤਾਨ — ਫਸੇ ਹੋਏ
 ਖੰਡ — ਗਲਤੀ
 ਖਾਰੀ — ਟੋਕਰੀ

~~ਚੁਸ~~ — ਖੁਣਸ —> ਵੈਰ , ਸੁਗੜਾ

ਗੁਸਲ — ਇਸਨਾਨ

ਗਡਾ ਵੱਢ — ਜਣਾ - ਖਣਾ

ਗਰਦ ਹੋਣਾ — ਖਿੱਟੀ ਹੋਣਾ

ਗੀਬਤ — ਚੁਗਲੀ , ਨਿੰਦਿਆ

ਗੁੰਬੜ — ਮੋਟਾ ਢਿੱਡ , ਗੋਗੜ

ਗਰਾਸ — ਬੁਰਕੀ

ਗੁਮਰ — ਗੁੰਮੇ ।

ਗਫੁਰ — ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ

ਗੀਸ — ਦਾਹੜੀ

ਗੋਸ਼ਾ — ਖੁੰਜਾ

ਘੁੱਬੀ — ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ

ਘੱਲ ਘੱਤਣਾ — ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣਾ

ਚੀਰਾ — ਪਗੜੀ

ਚੀਰੀ — ਪਰਵਾਨਾ

ਚਰਗ — ਸਿਕਾਰੀ , ਪਰਿੰਦਾ

ਚੌਤਰਾ — ਚਬੂਤਰ

ਚੋਬਰ — ਹੱਟਾ - ਕੋਟਾ

ਚਾਰ ਚੱਕ — ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ

ਚਰਮ — ਖੱਲ

ਚਾਂਗ — ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ

ਚਿਹ — ਜਿੰਦ

ਚੱਕੀ ਹਾਣਾ — ਜਿੱਥੇ ਬੰਦੇ ਇਕੱਠੇ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ,

ਚਠ — ਚੁੜੇਲ
 ਚਾਸੀ — ਕਿਸਾਨ
 ਚਾਰ ਚਸਮ — ਅੱਖਾਂ ਮੇਲਣੀਆਂ
 ਚਿਘੜਾਂ — ਮਜ਼ਾਕ
 ਚੋਖਾ — ਵੱਧ
 ਚਵਾੜੀ — ਗਏ ਹੱਕਣ ਵਾਲੀ ਲਾਠੀ
 ਚਕੇਟਾ — ਮਾਮੂਲੀ ਨੌਕਰ
 ਛਾਈ — ਸੁਆਹ
 ਛੇਕਣਾ — ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ
 ਛੋਧ — ਕੱਤਣ ਲਈ ਘਾਏ ਪੂਣੀਆਂ ਦੇ
 ਜੋਟੇ
 ਛਿਟਕ ਜਾਣਾ — ਦੌੜ ਜਾਣਾ
 ਛਾਰ — ਸੁਆਹ
 ਛ ਜੁਜ਼ਦਾਨ — ਬਸਤਾ
 ਜੋਕ — ਸੌਕ
 ਜੋਬ — ਸੁੰਦਰ
 ਜਿਅਰਤ — ਦਰਸ਼ਨ, ਦੀਦਾਰ
 ਜੋਗੀਲਾ — ਨਕਲੀ ਜੋਗੀ
 ਜੁਹਦ — ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰੀ

ਸਰਗਤੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ
 94171 66386

ਜੰਬੂਰ — ਭਰਿੰਡ, ਧੁਮੁੜੀ

ਜਰਦ — ਖੀਲਾ

ਜਬੂਨ — ਬੁਰਾ

ਜਹਿਮਤ — ਬਿਮਾਰੀ

ਜੋਰੀ — ਤਾਕਤ

ਜੋਰੂ — ਪਤਨੀ, ਔਰਤ

ਜੀਨਤ — ਸਜਾਵਟ

ਨਜ਼ਾਤ — ਛੁਟਕਾਰਾ

ਜਨੇ-ਬਹੱਕ ਤਸਲੀਮ — ਮਰ ਜਾਣਾ

ਜਾਰੀਆਂ — ਬੇਨਤੀਆਂ

ਸ਼ਾਕ — ਆਸ

ਝੁੱਬ — ਛੋਟੀ, ਜਲਦੀ

ਝੋਕਾਂ — ਡੇਰੇ, ਖਿੰਡ

ਝਿਰਕ — ਭੁੱਖੜ

ਝਲਾਂਗ — ਸਵੇਰਾ

ਝੰਜਟ — ਸ਼ਗੜਾ

ਝੋਸੇ — ਹਿਲੂਣੇ

ਝਿਫ਼ਤਰਾ — ਮਨਘੜਤ ਬਹਾਨਾ

ਝਠਾਂ — ਕਤਾਰਾਂ

ਝੋਸ — ਆਕੜ

ਝੂਨਾ — ਚੁੱਪ ਗੜੁੱਪ ਜੋ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੇ।

ਟਾਂਕ — ਚਾਰ ਤੇਲੇ ਭਾਰ ਤੇਲਣ ਵਾਲਾ ਵੱਟਾ
 ਠੰਡੀ — ਮਥੌਲ
 ਠੇਠਰ — ਗੀਵਾਰ
 ਡੁਸਕਣਾ — ਰੋਣਾ
 ਡੰਡੂਲ — ਪੀੜ, ਪੇਟ ਦਰਦ
 ਡੋਗ — ਬੋਲਾ
 ਡੁਕਾਂ — ਹਥੇਲੀਆਂ
 ਡੁੱਲ — ਸਕੀਮ, ਸਕਲ, ਨਕਸ਼ਾ
 ਫਲੈਤ — ਸਿਖਾਹੀ, ਚੋਕੀਦਾਰ
 ਫੇਕਾ — ਮੁਰਖ, ਅਹਿਮਕ
 ਫਾਂਡੜੀ — ਅੱਗ
 ਫੇਡ — ਢੀਠ, ਬੇਸਰਮ
 ਫਰਖੱਲੀਆਂ — ਅਖੰਡੀ ਗੱਲਾਂ
 ਤਾਲਿਬ — ਮੁਰੀਦ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ,
 ਸੱਚੀ ਤਲਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ
 ਤੁਅਮ — ਖਾਬ
 ਤੁੱਠਾ — ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ
 ਤਾਬ — ਜਲਵਾ, ਗਰਮੀ, ਜਲਵਾ
 ਤਕਲੀਫ਼
 ਤਕਸੀਰ — ਗਲਤੀ
 ਤੁੱਠ — ਗੁਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਟਾ
 ਤਾਸੀ — ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ
 ਤੁਅਮ — ਖਾਣਾ
 ਤਲਬ — ਤਨਖਾਹ, ਤੇਟ

ਜਗਤਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਘੀ
 94171 66386

- ਤੁੱਤੀ — ਗਰਮ
- ਤੁਅਮਾ — ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ
ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਇਆ
ਗਿਆ ਮਾਸ
- ਤਾਂਘ — ਖਾਹਿਸ਼
- ਤਤਾਰਚਾ — ਬਰਛੀ
- ਤਰੀਤੀਆਂ — ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਇੱਜੜ
- ਤਰਕਸ਼ — ਭੱਥਾ
- ਦਰੁਸਤ — ਠੀਕ, ਸਹੀ
- ਦਰਸ — ਸਬਕ, ਪਾਠ
- ਦਰਬ — ਵੱਲਤ
- ਦਿਲਗੀਰ — ਉਦਾਸ
- ਦਰਾਜ਼ — ਲੈਬੇ
- ਦਰਕਾਰ — ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ
- ਦਸਤੂਰ — ਮਿਸਾਲ, ਨਮੂਨਾ
- ਦੁੰਦ — ਫੁਸਾਦ
- ਦਾਨੀਆਂ — ਅਕਲ ਵਾਲੀਆਂ
- ਦੀਦੇੜ — ਦੀਦਲ
- ਦੈਰ — ਮੰਦਰ, ਬੱਤਖਾਨਾ
- ਦੈਮ — ਪੁਛ
- ਧਣਾ — ਕੀਤਾ
- ਧੁੰਨੜਾ — ਧੁੰਆਂ
- ਧਾਂਕ — ਰੋਜ਼ੂਬ
- ਨਕਸੀ — ਘੱਟ ਅਕਲ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ
94171 66386

ਦਫ਼ਤੈਨ — ਫ਼ਇਲਾਂ, ਨਵੇਂ ਨਾਵਾਂ ਦਾ
 ਨਾਵਕ — ਕੀਰ ਲਿਖਣਾ
 ਦਿਹੋਂ ਵੇਲੇ — ਦਿਨ ਵੇਲੇ
 ਨਿਗਲ — ਖੁਸ਼
 ਨਿਖੇੜਿਆ — ਜੁਦਾ ਕੀਤਾ
 ਨਾਮਾਕੂਲ — ਬੇਸਮਝ, ਮੂਰਖ
 ਨਫ਼ਸ — ਗਊਮੈ
 ਨਰਦਾਂ — ਕੌਡੀਆਂ
 ਨਾੜੀਆਂ — ਹਰਨਾਲੀਆਂ
 ਨੀਰ — ਪਾਣੀ, ਹਿੰਦੂ
 ਨਾਗਰ ਵੇਲ — ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਾਨ ਦੀ
 ਵੇਲ, ਮਸਤ
 ਨਜ਼ਾ — ਮਰਨ ਵੇਲਾ
 ਨੇਫਾ — ਧੁੰਨੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲੱਕ ਦਾ ਬੀਨ
 ਨਫ਼ਰ — ਗੁਲਾਮ, ਦਾਸ
 ਨੇਸ — ਡੰਗ
 ਨਰੋਲ — ਖਾਲਿਸ
 ਨਫ਼ਸ — ਮਨ
 ਨਜ਼ਾਤ — ਛੁਟਕਾਰਾ
 ਨਾਕਸੀ — ਘੱਟ ਅਕਲ ਵਾਲਾ
 ਨਫ਼ਸ — ਅਫ਼ਾਰਾ
 ਨਖੱਤਰੀ — ਬਦਨਸੀਬ ਔਰਤ

ਜਗਤੀ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ
 94171 66386

ਪਾਂਧ — ਇੱਜ਼ਤ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ

ਪਰਨਾਉਣਾ — ਵਿਆਹੁਣਾ

ਪੇਢੇ ਪੇਈ — ਰੋਲਾ, ਚਰਚਾ

ਪਰਾ — ਪੰਚਾਇਤ, ਸੱਥ

ਪਿਪਲਾ — ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨੋਕੀਲਾ
ਸਿਰਾ

ਪਾੜ੍ਹਾ — ਹਿਰਨ ਦੀ ਨਸਲ ਦਾ ਜਾਨਵਰ

ਪ੍ਰਭਾਤ — ਸਵੇਰੇ

ਪਿਆਦੇ — ਸਿਪਾਹੀ

ਪੈਖਾਲ — ਬਿੱਠ

ਪੰਬੀ — ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਨੱਚਣਾ

ਪਲੀਹਣਾ — ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤ ਨੂੰ
ਸਿੰਜਣਾ

ਪਾਸੀ — ਤੜ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਤਾੜੀ ਕੱਢਣ
ਵਾਲਾ

ਪੈਜਾਰ — ਜੁੱਤੀ

ਪੌਲੇ — ਜੁੱਤੀਆਂ

ਪਸ਼ਮ — ਵਾਲ, ਉੱਲ

ਪਾਇ ਖਾਕ — ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ

ਪੈਕਾਨ — ਤੀਰ

ਪਸ਼ਤ — ਮਦਦ

ਪੌਜਿਆ — ਚੋਭਿਆ

ਖੇਡੂ — ਖੁੰਨੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਵਾਲਾ ਢਿੱਡ

ਫਿਅਲ — ਕਾਰੇ

ਫਜ਼ਰ — ਸਵੇਰ

ਫਤੂਰ — ਆਫ਼ਤ, ਖਰਾਬੀ, ਫਸਾਦ

ਫਰਜ਼ਦ — ਪੁੱਤਰ

ਫੀਲ — ਹਾਬੀ

ਫਾਲ — ਸ਼ਗਨ ਫਜ਼ਲ - ਕਿਰਪਾ

ਫਗੁ — ਲਗਾਮ

ਫੈਲਸੂਫ — ਚਲਾਕ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ

ਫਕੀ — ਖੀਸੀ ਹੋਈ ਦਵਾਈ

ਫੜੇ — ਬੁਰੇ ਵਕਤ

ਫੜਾ — ਜਾਲ ਵਿਛੋੜਾ, ਜੁਦਾਈ

ਫਿਰਾਕ — ਕੀੜੇ

ਬਾਬ — ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ

ਬਹਾਰ — ਇੱਕ ਰੁੱਤ, ਸੁਹਣਾ, ਖੁਸ਼ੀ

ਬਾਸ — ਮਹਿਕ

ਬੁਲਾਕ — ਕੋਕਾ

ਬਰਗ — ਪੱਤੇ

ਬੋਦਲਾ — ਹਲਕੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਕੱਟੇ ਦਾ

ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਬਖੀਲ — ਈਰਖਾਲੂ, ਕੀਜੂਸ

ਬਖੀਲੀ — ਕੀਜੂਸੀ

ਬੋਏ — ਵਾਲ

ਬਦਜੋਬ — ਕੋਝਾ
 ਬੇਲੀ — ਦੋਸਤ, ਯਾਰ
 ਬਸ ਬੁਸੀ — ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ ਘੋਲਣਾ।
 ਬਖਾਰੀ — ਦਾਣੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ
 ਬੱਖਲ — ਪਸ਼ੁਆਂ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ
 ਬੈਂਡਾ — ਖੁੰਢਾ
 ਬਾਫਤਾ — ਰੋਸ਼ਮ ਦਾ ਕੱਪੜਾ
 ਬਰੂਤ — ਠੰਢ
 ਬੇਕਸ — ਨਿਮਾਣਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ
 ਭਲਕ — ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੱਲ੍ਹ
 ਭੱਤਾਰ — ਕੰਠ, ਖਾਵੰਦ
 ਭਰੋਟੜੀ — ਗੱਠੜੀ
 ਭਾਤ — ਚੌਲ
 ਭੱਤਾ — ਸ਼ਾਹ ਵੇਲਾ
 ਬਾਨ ਭੁੱਚਰ — ਮੋਟਾ ਕੁੱਤਾ
 ਮੂਲ — ਜੜ੍ਹ, ਬੁਨਿਆਦ
 ਮਰਤਬਾ — ਪਦਵੀ
 ਮੀਰੀ — ਸਰਦਾਰੀ
 ਮੁਕਾਮ — ਮਕਾਨ, ਠਹਿਰਾਅ, ਪੜਾਅ
 ਮਾਮੂਰ — ਆਬਾਦ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ
 ਮੰਸ਼ — ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ
 ਮੁਣਸ — ਮਾਲਕ, ਪਤੀ
 ਮਸੈਦਾ — ਕੱਚੀ ਲਿਖਾਈ, ਖਰੜਾ

ਜਗਤਾਰ ਸ਼ਿਖ ਸੋਝੀ
 94171 66386

ਮਰਦੂਦ — ਰੱਦ ਕੀਤਾ

ਮੁਹਾਵੇ — ਮਾਂਸ਼ੀ, ਮਲਾਹ

ਮਲੂਕ — ਸੁੰਦਰ

ਮਹਿਤਬ — ਚੰਦ

ਮਿਰਗ — ਹਿਰਨ

ਮਤਵਾਲਾ — ਮਸਤ

ਮੂਨ — ਕਾਲੀ ਹਿਰਨੀ

ਮੰਗਵਾੜ — ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਵਾੜਾ

ਮੂਲੇ — ਬਿਲਕੁਲ

ਮਕਸੂਦ — ਮੰਗ, ਮੁਰਾਦ

ਮੁਤਹਿਰਾ — ਡੰਡਾ

ਮਾਹੁੰਮਾਂ — ਮਰਦਾਂ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੀ
94171 66386

ਮਕਜ਼ੂਬ / ਮਜ਼ਜ਼ੂਬ — ਰੱਬ ਦੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਡੁੱਬਾ ਫ਼ਕੀਰ

ਮਰੋਕਬ — ਸਵਾਗੀ, ਗੱਡੀ

ਮਜਲਿਸ — ਮਹਿਫਲ

ਮਸਵਾਕ — ਦਤਣ

ਮਖਤੂਲ — ਧਾਗਲ

ਮੌਲ — ਹਰਿਆਈ

ਮੁਅਜਜ਼ੇ — ਕਰਮਾਤਾਂ

ਮਹਿਜ਼ਰੀ — ਝੂਠਾ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼

ਮਰਗੂਬ — ਸੁਹਣਾ

ਯਰਕਿਆ — ਤਰ ਗਿਆ
 ਯਰੇਲੀ — ਯਾਰ
 ਰਵਾਂ ਹੋਵਾਂ — ਤਰ ਯੈਵਾ
 ਰਿਕਤਾ — ਮਥੋਲ
 ਰਿਜ਼ਕ — ਅੰਨ ਪਾਣੀ, ਰੋਟੀ, ਖਾਣਾ
 ਰਸਮਿਸੀ — ਰਲੀ ਮਿਲੀ
 ਰਾਸ ਕੀਤਾ — ਵਿਛਾਇਆ ਹੋਇਆ
 ਰਿਹਾੜ — ਖਹਿੜੇ
 ਰੰਦ — ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ
 ਰਾਹਕ — ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਕਿਰਸਾਨ,
 ਮੁਜਾਰਾ
 ਰਫੀਕ — ਸਾਥੀ
 ਰਮਜ਼ — ਇਸ਼ਾਰਾ
 ਲਾਜ਼ਮ — ਜ਼ਰੂਰੀ
 ਲਾਂਗੜ — ਲੰਗੋਟੀ, ਤਹਿਮਤ
 ਲੀਕ ਲਾਉਣੀ — ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
 ਲੁੜਕੇ — ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ
 ਲਾਠਿਬਾਲੀ — ਬੇਪਰਵਾਹ
 ਲਾਧ ਕਰਨੀ — ਖ਼ਬਰ ਕਰਨੀ
 ਲਿਲੂ — ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ
 ਲਾਂਗੜ — ਲੰਗੋਟੀ
 ਲਬਾ — ਖੱਪੜ
 ਲਾਰਾਰ — ਮਾੜੀ, ਕਮਜ਼ੋਰ
 ਲੁਧੇਰੀਆਂ — ਕਿਸਾਨ ਔਰਤਾਂ

ਜਗਤਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖੀ
 94171 66386

ਵਿਰਦ — ਸਿਮਰਨ, ਜਿਕਰ
 ਵੀਠ ਕੇ — ਚੁਣ ਕੇ
 ਵਲ — ਤਰੀਕਾ
 ਵਾਟ — ਰਾਹ
 ਵਾਇਠੁ — ਨਾਚੀ
 ਵਿਠ — ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖੀ ਭਾਲੀ ਥਾਂ
 ਵੀਨੀ — ਵਹੁਟੀ, ਬਹੁ
 ਵਕੂਫ — ਅਕਲ, ਸਮਝ
 ਵਾਹਨਾਂ — ਹਿਰਨੀਆਂ
 ਵਿਟਰ — ਨਰਾਜ਼
 ਵਾਣਾ — ਭੇਸ
 ਵੱਤ — ਫਿਰ
 ਵਸੂਹਾ — ਸ਼ੱਕ, ਸੁਭਾ
 ਵਾਹਰ — ਲੋਕੀ
 ਰਾਇਗਾਂ — ਬਰਬਾਦ, ਫਜ਼ੂਲ
 ਬੁੰਬਾ — ਫੁਹਾਰਾ
 ਆਫ਼ਤ / ਆਫ਼ਾਤ — ਸੀਕਟ, ਸੁਸੀਬਤ
 ਅੜਦਲੀ — ਅਰਦਲੀ, ਸੇਵਕ
 ਅਕਲ ਦਾ ਕੋਟ — ਬਹੁਤ ਬੁੱਧੀਮਾਨ
 ਆਂਦਾ — ਲਿਆਉਂਦਾ
 ਅਚਾਨਕੀ — ਅਚਨਚੇਤ
 ਅਰਜ਼ੀ — ਬੇਨਤੀ ਖੱਤਰ, ਚਿੱਠੀ

ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੀ
 94171 66386

ਅਜ਼ੀਬਣਾ — ਵਿਨਣਾ
 ਅੰਬਾਰੀਆਂ — ਹੋਦੀਆਂ (ਹਾਥੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਖਾਲਕੀ)
 ਅਰਾਸਤਾ — ਠੀਕ
 ਔਕੜੇ — ਬਿਖੜੇ , ਕੁਵੱਲੇ
 ਅਜਲ — ਮੌਤ
 ਸਰਾਬੇ — ਸਰਾਂ
 ਸਿੱਕਾ — ਰਾਜ ਮੁਦ੍ਰਾ , ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ,
 ਸਾਸ — ਸੁਆਸ
 ਸੰਤਰੀ — ਪਹਿਰੇਦਾਰ
 ਸੱਖਣਾ — ਨਿਰਜਿੰਦ
 ਸੂਰਮੰਤ — ਸੂਰਬੀਰਤਾ
 ਸੱਤਰ — ਜਨਾਨਾਖਾਨਾ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਤ ਮਹੱਲ ।
 ਸੰਗੀਨ — ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗਿਆ ਢੁਰੀਦਾਰ ਸ਼ਸਤਰ
 ਸੀਖ — ਸਿੱਖ, ਸਿੰਘ
 ਸੁੰਝਾ — ਸੁੰਨਾ
 ਸਤਰ-ਖਾਨਾ — ਪਰਦੇ ਦੀ ਥਾਂ (ਜਨਾਨਖਾਨਾ)
 ਸਿਕਲ ਕਰਨਾ — ਚਮਕਾਉਣਾ ਲਿਸਕਾਉਣਾ

ਸੁਰੇ — ਸੁਰਮੇ, ਯੇਧੇ

ਸੁਮਾਰ — ਗਿਣਤੀ

ਸਰਫਾ — ਸੰਕੋਚ, ਬਚਾਓ

ਸੁਰਖ — ਲਾਲ

ਹਜ਼ੂਰ — ਸਨਮੁਖ, ਆਪਣੇ ਪਾਸ

ਹੁਦੇਦਾਰ — ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਅਧਿਕਾਰੀ

ਹਰਾਸ — ਡਰ, ਹਾਰ ਦਾ ਭੈਅ

ਹੱਥ ਕੀਤੇ — ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ

ਹੌਮ — ਤੁਲਾਦਾਨ, ਯੱਗ

ਕੋਲ-ਕਰਾਰ — ਵਾਅਦਾ, ਪ੍ਰਣ

ਕੂਚ ਕਰਨਾ — ਖੁਸਬਾਨ ਕਰਨਾ

ਕਲਾ — ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਘੋੜਾ,
ਮਰਿਆਦਾ, ਸ਼ਕਤੀ

ਕਾਲ — ਸੇਤ, ਸਮਾਂ

ਕਨਾਤ — ਤੰਬੂ, ਖੇਮਾ

ਕੁੰਜ ਗੋਸ਼ੇ — ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ

ਕੋਤਲ — ਚੰਗੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਘੋੜੇ

ਕੈਫ਼ ਖੁਮਾਰ — ਨਸ਼ੀਲੀ ਮੁਦਰਾ

95171 66386
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਕਚੀਚੀ — ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ਼ ਦੰਦ ਖੀਹਣੇ
ਕਮਾਨ ਗੋਸ਼ੇ — ਕਮਾਨ ਦਾ ਕੋਨਾ

ਕਾਰਦਾਰ — ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ
ਖਾਤਾ — ਟੋਆ

ਖਰੂਦ — ਗੜਬੜ, ਹੱਲਾ ਗੁੱਲਾ

ਖੁਨੀਆਂ — ਕਾਤਲਾਂ

ਖੰਦਰਾਂ — ਅੰਕੜਾਂ, ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ

ਖੁਹਣੀਆਂ — ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ

ਜਗਤੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਖੀ
9417166386

ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ
ਇੱਕ ਖੁਹਣੀ ਵਿੱਚ 109350 ਖੈਦਲ,
65610 ਘੋੜੇ, 21870 ਹਾਥੀ ਅਤੇ
21870 ਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖੁਦੀ — ਹਉਮੈ, ਹੰਕਾਰ

ਗਰਕ ਜਾਣਾ — ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ

ਗਮ — ਸੋਗ

ਗੋਲੀਆਂ — ਹਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ
ਸੇਵਿਕਾਵਾਂ

ਗੁਰਮਤਾ — ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਜੋ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ
ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਗੀਜ — ਫੇਰ

ਗੈਰਸਾਲੀ — ਵੈਰ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ

ਗੁਮਾਸਤਾ — ਕਰਿੰਦਾ, ਮਨੀਮ

ਗੁੱਝਾ — ਗੁਪਤ

ਚੌਦਾਂ ਤਬਕ — ਚੌਦਾਂ ਲੋਕ (ਸੱਤ ਅਕਾਸ਼
ਅਤੇ ਸੱਤ ਖਤਾਲ)

ਚਾਇ — ਤਰੁੰਤ

ਚੜ੍ਹਤ — ਚੜ੍ਹਤ, ਖੁਸ਼ਿਯੀ, ਖੁਤਿਸ਼ਠਾ

ਚੜ੍ਹੇ ਚਾਰੇ ਖਾਸੇ

ਚੰਡਾਲ — ਨੀਚ

ਸ਼ਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋਖੀ
94171 66386

ਛਹੀ — ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ

ਜਨਾਬ — ਮਾਣਯੋਗ, ਹਜ਼ੂਰ

ਜਮੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਮਾਣਾ — ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ

ਜੁੱਛੇ — ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ

ਜੇਤ — ਜਿੱਤ

ਜੋਰਿਆਂ ਦੇ — ਜੋਰ ਨਾਲ

ਜ਼ਹੀਰ — ਆਜਿਜ਼

ਜੋੜ ਵਿਛੋੜ ਸੁੱਟੇ — ਤਰਤੀਬ ਭੰਗ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ

ਸੰਤ — ਸਿਰ ਦੇ ਵਲ

ਠੀਕਦਾ — ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ

ਡੋਲ — ਯੋਜਨਾ, ਵਿਉਂਤ

ਡੁਮੇਟੀਆਂ — ਡੁਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਟੀਆਂ

ਡੇਰੀ — ਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਤਾਈਂ — ਲਈ

ਤਗਾਦੜੀ — ਤਕਾਜ਼ਾ, ਸ਼ਗੜਾ, ਬਿਖਤਾ

ਤੁਰਮ — ਬਿਗਲ

ਤੇਗਾ — ਤਲਵਾਰ

ਤੁਰਤ — ਇਕਦਮ

ਤੁਰਨ ਵਾਰਾਂ — ਵਾਰਾਂ ਗਾਈਆਂ ਜਾਈਆਂ

ਤੰਬੂਰ — ਜੰਗੀ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਜੰਗੀ ਵਜੇ, ਨਚਾਰਾ

ਤੇਸ਼ਾਖਾਨਾ — ਰਸਦ, ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ
ਭੰਡਾਰ

ਤਲਕ — ਤਕ

ਤਕਸੀਰ — ਕਸੂਰ

ਦਗੋਬਾਜ਼ — ਕਪਟੀ, ਧੋਖੇਬਾਜ਼

ਦਿਲਗੀਰ — ਦੁਖੀ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ

ਤੁੜੇ — ਸਿਰ ਦੇ ਗਹਿਣੇ

ਦਰੇਗ — ਸੋਗ, ਦੁਖ, ਅਫਸੋਸ

ਦਿਲਬਰੀ — ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ
ਬਨਾਉਣਾ।

ਦੰਗ-ਦਵਾਲ — ਝਗੜੇ, ਝੇੜੇ

ਦਾਹਵਾ ਬੰਨ — ਅਧਿਕਾਰ ਜਤਾ ਕੇ

ਦਾਰੂ — ਸ਼ਰਾਬ

ਧੌਂਸੇ — ਨਗਾਰਾ

ਧਮਕ — ਧਮਾਕਾ, ਕਾਂਬਾ

ਨਕਸ਼-ਨਿਗਾਰ — ਸਜਾਵਟ, ਸਾਜ-ਸੱਜਾ,
ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ

ਨਾਹਕ — ਅਕਾਰਣ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ
ਕਸੂਰ ਦੇ

ਨੇਮ — ਸੈਧੀ, ਬਚਨਬੱਧਤਾ

ਨਿਤਾਰ — ਨਿਖੇੜ ਕੇ

ਨੀਰ — ਜਲ, ਪਾਣੀ, ਦਰਿਆ

ਨੇਕ ਸਤਾਰਿਆਂ — ਚੰਗੇ ਸਿਤਾਰੇ ਵਾਲਿਆਂ,
ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਿਆਂ

ਪੋਚ — ਸੰਤਾਨ, ਪੀੜ੍ਹੀ

ਪੈਗਾਮ — ਸੰਦੇਸ਼, ਸੁਨੇਹਾ

ਪਾਸੜੇ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ — ਸੈਨਿਕ ਖੰਕਤੀ ਨੂੰ
ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ
9417166386

ਤਾਇਆ — ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ

ਪੇਸ਼ — ਸਾਹਮਣੇ

ਪਾਜ਼ — ਭੇਦ

ਪੜ੍ਹਨਾਂ — ਪਲਟਨਾਂ

ਪੈਂਚ — ਆਗੂ, ਸਰਪੰਚ

ਪੰਜ ਕੌਂਸਲੀ — ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ

ਪਰਦੱਖਣਾ — ਛੋਰੇ

ਬਾਲ ਵਰੇਸ — ਬਚਪਨ, ਬਾਲ-ਕਾਲ

ਬੇੜੇ — ਭੇਰੇ, ਮੈਨਿਕ ਛਰਿਠੀਆਂ

ਬਲਾਇ — ਮੁਸੀਬਤ, ਬਲਾ

ਬਾਜ਼ੀ — ਖੇਡ, ਜਿੱਤੀ

ਬੀਰ — ਬਹਾਦਰ

ਬੁਰਫਿਆਂ — ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ

ਬੇਖੀਰ — ਵਿਸ਼ਵਾਸਹੀਨ, ਯੋਥੇਬਾਜ਼

ਬੁਤਕੀਆਂ — ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ

ਇੱਕ ਸ਼ੇਨੇ ਦਾ ਗੋਲਾਕਾਰ ਸਿੱਕਾ

ਬੈਰਕਾਂ — ਛੋਟੇ ਸੰਡੇ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਬੇਜ਼ਾਰੀ — ਟੁੱਖ

ਮੁਲਕ — ਦੇਸ਼

ਮਾਂਦਾ — ਮਾੜਾ

ਮੁਸਾਹਿਬ — ਦਰਬਾਰੀ, ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ

ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਿਠਿਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ
ਸਾਥੀ।

ਮਾਰੂ ਵਜਦੇ — ਜੰਗੀ ਵਜੇ ਵਜਦੇ।

ਮਹਾਵਤ — ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਚਾਲਕ

ਮੁਹਾਨੀਆਂ — ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ

ਮਿਰਗ - ਛਾਲੀ — ਹਿਰਨ ਦੀ ਛਾਲ

ਮੁਹਤਾਜ — ਅਧੀਨ, ਪਰਤੰਤਰ

ਮੂਲ — ਬਿਲਕੁਲ

ਮੁੱਦਈ — ਦਾਅਵੇਦਾਰ

ਮਹਾਸਤਾ — ਮਹਾਰੂਰ, ਘੁਮੀਡੀ

ਮੈਂਗਜ਼ੀਨਾ — ਬਾਰੂਦਖਾਨੇ।

ਮਿਲਕ — ਜਗੀਰ

ਰੁਖਸਤ — ਛੁੱਟੀ

ਰੁਫੂ — ਠੀਕ-ਠਾਕ

ਰਖੱਤ — ਪਰਜਾ

ਰਾਲ — ਰਵਾਲ, ਧੂੜ
 ਰਸਦ — ਸਮਾਨ, ਸਮੱਗਰੀ
 ਰੋੜ — ਰੜਾ ਮੈਦਾਨ
 ਰਕ — ਰੋਹੀ
 ਰਮਜ਼ — ਭੇਤ ਦੀ ਗੱਲ, ਮੀਤਵ

ਲੱਧਾ — ਮਿਲਿਆ
 ਲੀਕ — ਕਲੀਕ, ਬਦਨਾਮੀ
 ਲਸਕਰ — ਸੈਨਾ, ਦਲ, ਫੌਜ
 ਲਾਟਾਂਦਾਰ — ਲਾਟਾਂ ਵਾਲੇ, ਅੱਗ ਵਗ੍ਹਾਣ ਵਾਲੇ

ਵਾਸਤਾ — ਸੰਬੰਧ
 ਵਰਜ — ਰੋਕ
 ਖਾਤ — ਟੋਆ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੌਖੀ
 9417166386

ਫਿਰੋਗੀ — ਅੰਗਰੇਜ਼
 ਵਹੀਰ — ਵਿਚਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭੀੜ
 ਫਰਕ — ਅੰਤਰ
 ਵੰਡੀਆਂ — ਹਿੱਸੇ
 ਵਖਤ — ਮੁਸੀਬਤ
 ਵਜਾਇ ਗਏ — ਚਲਾ ਗਏ
 ਫਤਹਿ-ਜੰਗੀ — ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਖ਼ਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
 ਵਣਜਾਰਾ — ਤੁਰ ਫਿਰ ਕੇ ਜੋਦਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ

